

Ion CORCIMARI,

doctorand, lector-universitar

al Catedrei „Drept public și securitate a frontierei”

a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

MECANISME DE SECURIZARE A FRONTIERELOR EXTERNE ALE UNIUNII EUROPENE ȘI COMBATERICA CRIMINALITĂȚII TRANSFRONTALIERE

Rezumat

Cetățenii UE au dreptul de a locui în orice stat membru. De la intrarea în vigoare a Acordului Schengen, care a eliminat controalele la frontierele interne ale UE, se poate trece foarte ușor dintr-o țară în alta. Pentru ca cetățenii să poată circula liber pe teritoriul UE, trebuie să existe controale eficiente la toate punctele de intrare în UE. Statele membre colaborează pentru a ameliora securitatea prin controale mai eficiente la frontieră și pentru a facilita intrarea în UE a persoanelor îndreptățite. Astfel, strategia de securitate internă a UE se află la baza cooperării statelor membre în acest domeniu. Ea include acțiuni care vizează eliminarea amenințărilor celor mai urgente cu care se confruntă UE.

Cuvinte-cheie: UE, securitate, frontiere externe, migrație, criminalitate transfrontalieră etc.

Summary

EU citizens have the right to live in any member state. Since the entry into force of the Schengen Agreement, which has removed controls at the EU's internal borders, it is very easy to move from one country to another.

For citizens to move freely across the EU borders, there must be effective controls at all points of entry into the EU. Member States work together to improve security through more effective border checks and to facilitate entry into the EU of entitled persons. Thus, the EU's internal security strategy underpins the member states cooperation in this area. It includes actions aimed at eliminating the most urgent threats faced by the EU.

Keywords: security, external borders, migration, cross-border crime, etc.

Introducere. Europa s-a confruntat de la începutul acestui secol și mileniu cu o serie de încercări care au adus, și se pare că vor continua să aducă, atingere securității cetățeanului Europei și cetățeanului Uniunii Europene. Dacă la nivel global conflictele existente în lumea arabă au generat relocarea masivă a unei părți a populației sau nevoia de protecție umanitară, pe continentul european și în Uniunea Europeană s-au manifestat consecințele acestei situații sub forma unui flux masiv de imigranți, a abuzului protecției umanitare și a deteriorării crescânde a securității cetățeanului [1]. Numai în anii 2015 - 2016 Uniunea Europeană s-a confruntat cu un număr de refugiați și imigranți fără precedent. Peste un milion de persoane au sosit în Uniunea Europeană, majoritatea fugind de războiul și teroarea din Siria și din alte regiuni [2].

Recentele acte considerate a avea un caracter terorist și prezența în Europa a unui număr mare de cetățeni non-europeni au ridicat semne de întrebare cu privire la securitatea internă a Uniunii Europene, definitorie pentru spațiul European, și securitatea frontierelor sale externe care au permis accesul pe teritoriul comunității a resurselor necesare pentru ca aceste acte să aibă loc. Uniunea

Europeană a propus o serie de măsuri pentru a face față crizei. Printre acestea se numără încercarea de a soluționa cauzele profunde ale crizei, precum și spori-rea ajutorului acordat persoanelor care au nevoie de asistență umanitară, atât în interiorul, cât și în afara UE. Se iau măsuri pentru relocarea solicitanților de azil care deja se află în Europa, reinstalarea persoanelor aflate în dificultate din țările învecinate și returnarea celor care nu îndeplinesc condițiile pentru azil. Uniunea Europeană îmbunătățește securitatea la frontiere, combătând traficul de imigranți și oferind modalități sigure de intrare pe teritoriul său [3].

Întrucât au frontiere externe comune, toate statele din UE sunt obligate să investească în măsuri de protecție pentru a garanta securitatea Uniunii. Gestionarea eficientă a frontierelor externe ale Uniunii Europene este esențială pentru buna funcționare a liberei circulații în interiorul Uniunii Europene.

În acest sens Comisia Europeană a adoptat un set important de măsuri pentru gestionarea frontierelor externe ale UE și protejarea spațiului Schengen fără frontiere interne. Propunerile vor contribui la gestionarea migrației într-un mod mai eficient, la îmbunătățirea securității interne a Uniunii Europene și la protejarea principiului liberei circulații a persoanelor. Comisia propune instituirea unui corp de pază europeană a frontierelor și a coastelor pentru a asigura o gestionare riguroasă și partajată a frontierelor externe. Pentru a spori și mai mult securitatea cetățenilor Europei, Comisia propune, de asemenea, introducerea de controale sistematice în bazele de date relevante în cazul tuturor persoanelor care intră în spațiul Schengen sau ies din acesta [4].

Astfel, una din măsurile propuse de Comisia Europeană este înființarea unui corp de pază europeană a frontierelor și a coastelor pentru a proteja frontierele externe ale Europei. Prezenta propunere are ca obiectiv înființarea unei autorități care ar asigura un management integrat al frontierelor externe ale Uniunii Europene, pentru o gestionare mai eficientă a migrației și pentru a asigura un înalt nivel de securitate în cadrul Uniunii Europene, protejând în același timp libera circulație a persoanelor în cadrul acesteia.

Obiectivul politicii Uniunii în domeniul gestionării frontierelor externe este de a dezvolta și a pune în aplicare gestionarea integrată a frontierelor la nivel național și la nivelul Uniunii, care este un corolar necesar pentru libera circulație a persoanelor în cadrul Uniunii și este o componentă fundamentală a unui spațiu de libertate, securitate și justiție.

Noua autoritate denumită „Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă” a fost lansată în octombrie 2016, în urma solicitării Consiliului European din septembrie 2015 de a se consolida controalele la frontierele externe [5].

Noul corp de pază europeană a frontierelor și a coastelor va avea următoarele caracteristici:

- o rezervă disponibilă rapidă de polițiști de frontieră și de echipamente tehnice: agenția va putea recurge la cel puțin 1500 de experți care pot fi mobilizați pe teren în mai puțin de 3 zile. Pentru prima dată, agenția va putea să achiziționeze ea însăși echipamente și să utilizeze o rezervă de echipamente tehnice furnizate de statele membre. Nu vor mai exista deficite de personal sau de echipament pentru

operațiunile desfășurate la frontierele europene. Până în 2020, resursele umane ale noii agenții vor fi de peste două ori mai mari decât cele de care dispune Frontex, ajungând la 1000 de angajați permanenți, inclusiv agenți care își desfășoară activitatea pe teren;

– un rol de monitorizare și de supraveghere: va fi instituit un centru de monitorizare și de analiză a riscurilor pentru a monitoriza fluxurile de migrație către Uniunea Europeană și în interiorul acesteia și pentru a efectua analize de risc și evaluări obligatorii ale vulnerabilității în vederea identificării și a remedierii punctelor slabe. Vor fi detașați ofițeri de legătură în statele membre pentru a asigura prezența pe teren atunci când frontierele sunt expuse unor riscuri. Agenția va fi în măsură să evalueze capacitatea operațională, echipamentele tehnice și resursele de care dispun statele membre pentru a face față provocărilor de la frontierele lor externe și să solicite statelor membre să ia măsuri pentru a remedia situația într-un termen stabilit în cazul unor vulnerabilități;

– dreptul de a interveni: statele membre pot solicita efectuarea de operațiuni comune și de intervenții rapide la frontiere, precum și detașarea echipelor de pază europeană a frontierelor și a coastelor în sprijinul acestor acțiuni. În cazul în care deficiențele persistă sau un stat membru se află sub o presiune semnificativă a migrației care pune în pericol spațiul Schengen și în lipsa unor acțiuni la nivel național sau în cazul în care aceste acțiuni sunt insuficiente, Comisia va putea adopta o decizie de punere în aplicare stabilind faptul că situația de pe o anumită secțiune a frontierelor externe necesită măsuri urgente la nivel european. Aceasta va permite agenției să intervină și să detașeze echipele de pază europeană a frontierelor și a coastelor, pentru a garanta că se iau măsuri pe teren, chiar și atunci când un stat membru nu este în măsură sau nu este dispus să ia măsurile necesare;

– supravegherea efectuată de paza de coastă: pazele de coastă naționale vor face parte din corpul de pază europeană a frontierelor și a coastelor în măsura în care acestea efectuează sarcini de control la frontiere. Mandatul Agenției Europene pentru Controlul Pescuitului și al Agenției Europene pentru Siguranța Maritimă vor fi alinate la mandatul noului corp de pază europeană a frontierelor și a coastelor. Cele trei agenții vor putea să lanseze operațiuni de supraveghere comune, de exemplu prin exploatarea în comun a sistemelor de aeronave pilotate de la distanță (drone) în Marea Mediterană;

– un mandat pentru a interveni în țări terțe: agenția va avea un nou mandat grație căruia va putea trimite ofițeri de legătură în țările terțe învecinate și va putea lansa operațiuni comune împreună cu acestea, inclusiv pe teritoriul lor;

– un rol mai important în materie de returnare: în cadrul agenției va fi creat un birou european de returnare pentru a permite desfășurarea echipelor europene de intervenție pentru returnare, formate din escorte, observatori și specialiști în materie de returnare, care vor lucra pentru a asigura returnarea efectivă a resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală. Un document de călătorie european standard pentru returnare va contribui la o mai largă acceptare de către țările terțe a persoanelor returnate;

– garantarea securității interne: agenția va include criminalitatea transfrontalieră și terorismul în analiza sa de risc și va coopera cu alte agenții ale Uniunii

și cu organizații internaționale în vederea prevenirii terorismului, cu respectarea deplină a drepturilor fundamentale [6].

O altă măsură propusă de Comisia Europeană este creșterea securității în spațiul Schengen. Comisia propune o modificare specifică a Codului frontierelor Schengen în vederea introducerii unor verificări sistematice obligatorii ale cetățenilor UE la frontierele externe terestre, maritime și aeriene. Verificarea obligatorie a cetățenilor UE se va efectua în baze de date precum Sistemul de Informații Schengen, baza de date a Interpol privind documentele de călătorie furate și pierdute și sistemele naționale relevante, pentru a verifica dacă persoanele care sosesc nu reprezintă o amenințare la adresa ordinii publice și a securității interne. De asemenea, propunerea insistă asupra necesității de a verifica datele biometrice din pașapoartele cetățenilor UE în caz de îndoieli cu privire la autenticitatea pașaportului sau la legitimitatea deținerii acestuia de către titular. Verificările vor fi obligatorii și la ieșirea din Uniunea Europeană [7].

Așadar, din cele relatate mai sus putem concluziona că fenomenul migrației ilegale este unul destul de periculos pentru societatea comunitară, care în același timp favorizează creșterea riscului comiterii crimelor transfrontaliere precum traficul de ființe umane, traficul de droguri, traficul de arme, spălarea banilor, comiterea actelor teroriste etc., ceea ce reprezintă o amenințare serioasă la adresa securității Uniunii Europene. Astfel, instituțiile decizionale ale UE au adoptat *strategia de securitate internă a UE*.

Strategia de securitate internă a UE se află la baza cooperării statelor membre în acest domeniu. Ea include acțiuni care vizează eliminarea amenințărilor celor mai urgente cu care se confruntă UE. Aceste acțiuni urmăresc cinci obiective strategice: contracararea rețelelor criminale și teroriste, abordarea problemelor radicalizării și recrutării, protejarea cetățenilor, a întreprinderilor și a societăților împotriva criminalității informatice, consolidarea gestionării frontierelor externe comune și ameliorarea reacției UE în situații de criză.

Rețelele criminale nu numai că operează la nivel internațional, dar deseori sunt implicate, simultan, în diverse activități infracționale, cum ar fi traficul de persoane, de droguri și de arme de foc, spălarea de bani sau contrafacerea. Aceste rețele pot folosi profiturile obținute din desfășurarea unei activități ilegale pentru ași finanța restul operațiunilor. Urmărirea și condamnarea acestor infractori continuă să rămână responsabilitatea statelor membre. Rolul UE este să ajute statele membre să combată mai eficient criminalitatea organizată, prin consolidarea cooperării transfrontaliere între autoritățile care răspund de aplicarea legii, cu sprijinul unor agenții ale UE precum Oficiul European de Poliție (Europol), Unitatea Europeană de Cooperare Judiciară (Eurojust) și Colegiul European de Poliție (CEPOL), prin armonizarea practicilor în materie de drept penal, prin desfășurarea de acțiuni polițienești multidisciplinare bazate pe informații și prin consolidarea formării și a schimbului de informații. Noua abordare în domeniul formării, prevăzută de Programul european de formare în materie de aplicare a legii (*European Law Enforcement Training Scheme – LETS*), își propune să le ofere tuturor funcționarilor implicați (de la polițiști la agenți vamali și procurori sau alți oficiali,

acolo unde este cazul), șansa de a dobândi toate cunoștințele și competențele de care au nevoie pentru a preveni și combate mai eficient criminalitatea transfrontalieră [8].

Infractorii trebuie aduși în fața justiției, indiferent de țara în care se află sau în care au comis infracțiunea.

BIBLIOGRAFIE

1. Adrian Lăzăroaia, „Managementul frontierelor externe ale UE și Spațiului Schengen”, Rezumatul tezei de doctor, București, 2017, p. 4.
2. Direcția Generală Comunicare a Comisiei Europene, „UE și criza migrației”, 24.08.2016.
3. consilium.europa.eu.
4. Comunicat de presă al Comisiei Europene, Strasbourg, 15 decembrie 2015.
5. Propunerea proiectului de regulament al Parlamentului European și al Consiliului din 15.12.2015, pct. 1.
6. Op., cit., pct.18-26.
7. Codul frontierelor Schengen din 15.03.2006, art. 7, alin. (2), Consiliul UE, Comunicat de presă din 07.03.2017.
8. Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene: „Securitatea la frontiere”, p. 8, 2014.